04.02.2021 POL-2021-8723

Poliisitarkastaja
Kari Onninen

Eduskunta

Liikenne- ja viestintävaliokunta

liv@eduskunta.fi

VIITE: Liikenne- ja viestintävaliokunnan 27.1.2021 lähettämä lausuntopyyntö.

Poliisihallituksen asiantuntijalausunto HE 176/2020 vp; hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi liikenteen palveluista annetun lain, tieliikennelain 155 ja 171 §:n sekä ajoneuvolain muuttamisesta

1 Lausuntopyyntö

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Poliisihallitukselta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi liikenteen palveluista annetun lain, tieliikennelain 155 ja 171 §:n sekä ajoneuvolain muuttamisesta (HE 176/2020 vp). Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi liikenteen palveluista annettua lakia (320/2017), ajoneuvolakia (1090/2002) ja tieliikennelakia (729/2018). Esityksen tavoitteena on korjata taksitoiminnassa havaittuja epäkohtia, ottaen huomioon erityisesti turvallisuus, harmaan talouden torjunta, hinnoittelun läpinäkyvyys sekä taksien saatavuus.

2 Poliisihallituksen asiantuntijan lausunto

2.1 Yleisiä huomioita

Lakiesityksessä on tehty useita erilaisia esityksiä, joilla voidaan parantaa poliisin liikennevalvontaa. Ehdotetut muutokset tulisivat tehostamaan poliisin liikennevalvontaa ja parantamaan liikennevalvonnan laatua. Näitä ehdotuksia ovat erityisesti taksissa esillä pidettävät tiedot, taksiliikenteessä mukana pidettävät asiakirjat sekä taksivalaisimen käyttö.

Lakiesityksellä on tarkoitus pureutua myös paremmin harmaan talouden torjuntaan. Tämä on tarkoitus toteuttaa yhtenäistämällä taksimatkoista kerättäviä tietoja sekä edellyttämällä Y-tunnusta taksiliikenneluvan saamiseksi.

2.2 Sanktiosäännökset

Lakiesityksessä ehdotetaan kahta tarkennusta tieliikennelain ja liikenteen palveluista annetun lain liikennevirhemaksusäännöksiin.

Ensinnäkin liikenteen palveluista annetun lain 268 §:n 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että kuljettajalle voitaisiin määrätä 40 euron liikennevirhemaksu, jos hän tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi, mitä moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljetettaessa vaadittavien asiakirjojen mukana pitämisestä säädettäisiin liikenteen palveluista annetun lain 39 §:ssä tai 151 §:n 2 momentin 1 kohdassa. Lain 39 §:ssä säädetty mukanapitämisvelvollisuus — *kuorma- ja linja-autonkuljettajan ammattipätevyyttä osoittavan asiakirjan (joko ammattipätevyyskortti tai ammattipätevyyden sisältävä ajokortti) mukana pitäminen 39 §:n 4 momentissa säädetyn mukaisesti* — on kuulunut liikennevirhemaksun soveltamisalaan 1.6.2020 lähtien. Uutena asiana tulisi 1. lakiehdotuksessa esitetty 151 §:n 2 momentin 1 kohta, jossa säädettäisiin a) taksiliikenneluvan, b) taksiliikenneluvan jäljennöksen sekä c) 4 §:ssä säädetyn selvityksen mukanapitämisvelvollisuudesta.

Sääntelyn kannalta olisi selkeämpää, jos liikenteen palveluista annetun lain 268 §:n 1 momentin 2 kohtaan tehtävä lisäys olisi uutena 3 kohtana. Tällöin 1 kohdassa säädettäisiin yhteisöluvan sekä Euroopan unionin valvonta-asiakirjojen mukanapitämisvelvollisuuden laiminlyönnistä, 2 kohdassa kuorma- ja linja-autonkuljettajan ammattipätevyyden osoittavan asiakirjan mukanapitämisvelvollisuuden laiminlyönnistä ja uudessa 3 kohdassa taksiliikennelupaa, sen jäljennöstä tai 1. lakiehdotuksen 4 §:ssä säädetyn selvityksen mukanapitämisvelvollisuuden laiminlyönnistä. Eri kohtiin jakamisen tarkoituksena olisi korostaa sitä, että kohdat koskevat erilaisten asiakirjojen mukanapitämisvelvollisuutta sanktion uhalla.

> **268 §**
> **Moottorikäyttöisen ajoneuvon asiakirjoja koskevat rikkomukset**
>
> Kuljettajalle voidaan määrätä 40 euron liikennevirhemaksu, jos hän tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo, mitä moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljetettaessa vaadittavien asiakirjojen mukana pitämisestä säädetään:
>
> 1) maanteiden kansainvälisen tavaraliikenteen markkinoille pääsyä koskevista yhteisistä säännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1072/2009 4 artiklan 6 kohdassa tai kansainvälisen linja-autoliikenteen markkinoille pääsyä koskevista yhteisistä säännöistä ja asetuksen (EY) N:o 561/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/2009 19 artiklan 1 kohdassa;
>
> 2) 39 §:ssä; tai
>
> 3) 151 §:n 2 momentin 1 kohdassa.
>
> Kuljettajalle voidaan määrätä 40 euron liikennevirhemaksu, jos hän tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo, mitä luvanhaltijan nimen ja yhteystietojen sekä kuljettajan nimen pitämisestä matkustajan nähtävillä säädetään 151 §:n 2 momentin 2 kohdassa.
>
> Liikennevirhemaksun määräämisestä, tiedoksiannosta ja täytäntöönpanosta säädetään tieliikennelaissa (729/2018).

Toiseksi liikenteen palveluista annetun lain 268 §:ään on ehdotettu uutta 2 momenttia, jossa sanktioitaisiin 1. lakiehdotuksen 151 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetty taksinkuljettajan velvollisuus huolehtia siitä, että taksiliiken-

teessä matkustajan nähtävillä on luvanhaltijan nimi ja yhteystiedot sekä kuljettajan nimi. Velvollisuuden laiminlyönnistä voitaisiin määrätä 40 euron liikennevirhemaksu.

Liikenteen palveluista annetun lain 268 §:ään ehdotettu uusi 2 momentti edellyttää sitä, että 268 §:n otsikko on muutettava. Säännöksen otsikon mukaan säännös koskee moottorikäyttöisen ajoneuvon asiakirjoja koskevia rikkomuksia, eikä uusi ehdotus koske asiakirjoja, vaan taksiliikenteessä esillä pidettäviä tietoja. Tämän vuoksi kuvaavampi otsikko olisi esimerkiksi *moottorikäyttöisen ajoneuvon asiakirjoja ja luvanvaraisen liikenteen tietoja koskevat rikkomukset*.

> **268 §**
> **Moottorikäyttöisen ajoneuvon asiakirjoja ja luvanvaraisen liikenteen tietoja koskevat rikkomukset**

Tieliikennelain 171 §:n 1 momenttiin on 2. lakiehdotuksessa esitetty uutta 6 kohtaa, jossa olisi sanktioitu lakiehdotuksen 155 §:n 3 momentissa säädettävä velvollisuus pitää ajoneuvossa mukana sopimus tai sen jäljennös taksivalaisimen käytöstä poikkeamisesta. Mukanapitämisvelvollisuuden laiminlyönnistä voitaisiin määrätä moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajalle 100 euron liikennevirhemaksu.

Lakiehdotuksen 155 §:n 3 momentti ja 171 §:n 1 momentin 6 kohta ovat ristiriidassa keskenään, koska liikennevirhemaksu voidaan määrätä moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajalle, jos hän ei pidä mukanaan sopimusta tai sen jäljennöstä, mutta 155 §:n 3 momentissa on ehdotettu ainoastaan sitä, että kuljettajan on esitettävä sopimus tai sen jäljennös valvontaviranomaiselle. Perustuslain (731/1999) 2 §:n 3 momentista johtuvan täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksen vuoksi olisi selkeämpää, että kuljettajan on myös pidettävä sopimus tai sen jäljennös ajoneuvossa.

> **155 §**
> **Taksivalaisimen käyttäminen**
>
> Taksiliikenteeseen käytettävässä ajoneuvossa tulee olla näkyvillä taksivalaisin.
>
> Ilman taksivalaisinta saa suorittaa yritys- tai edustusajoja, joissa taksivalaisimen käyttövelvollisuudesta poikkeamisesta on sovittu etukäteen sopimuksella.
>
> Kuljettajan on pidettävä edellä 2 momentissa tarkoitettu sopimus tai sen jäljennös ~~tulee olla~~ mukana ajoneuvossa. Kuljettajan on pyydettäessä esitettävä sopimus tai sen jäljennös valvontaviranomaiselle.

Sanktiosäännöksiä koskevana viimeisenä asiana on vielä se, että liikenteen palveluista annetun lain 268 § on sijoitettu lain 32 lukuun, jonka otsikko on rangaistusäännökset. Liikennevirhemaksu ei ole rangaistus, vaan hallinnollinen sanktio. Rikosoikeudellisen rangaistusjärjestelmän ja hallinto-oikeudellisen sanktiojärjestelmän kannalta olisi selkeämpää erottaa rangaistukset ja hallintosanktiot terminologisesti toisistaan. Siksi luvun otsikkoa olisi hyvä muuttaa esimerkiksi muotoon: *rangaistus- ja sanktiosäännökset*.

2.3 Taksamittaria koskeva sääntely

Taksamittaria koskeva sääntely keskitettäisiin 1. lakiehdotuksen mukaisesti uuteen 15 a §:ään sekä 152 §:ään. Ehdotetun 15 a §:n 1 momentin mukaan henkilöliikennettä tarjoava luvanhaltija vastaisi ja huolehtisi siitä, että taksiliikenteeseen käytettävässä ajoneuvossa käytettäisiin taksamittaria, joka täyttäisi mittauslaitelain (707/2011) vaatimukset, tai muuta laitetta tai järjestelmää, joka luotettavasti keräisi jokaisesta taksimatkasta sähköisessä muodossa seuraavat tiedot: 1) yrittäjän yksilöintitiedot; 2) ajoneuvon yksilöintitiedot; 3) ajon suorittaneen kuljettajan yksilöintitiedot; 4) matkan ajankohta, pituus ja ajallinen kesto; 5) matkan hinta- ja maksutapatiedot.

Aiemmin taksamittarisääntely oli osa ajoneuvolain sääntelyä. Tällöin ajoneuvon varustepuutteellisuuksiin voitiin soveltaa ajoneuvolain 4 §:n 1 momenttia, jolloin varusteiltaan ajoneuvolain vastaisen ajoneuvon käyttämiseen voitiin puuttua erilaisin keinoin aina jopa määräämällä asiasta liikennevirhemaksu.

Ehdotetussa uudessa sääntelyssä ei ole selvästikään huomioitu sitä, miten valvontaviranomaiset puuttuisivat sellaiseen taksiliikenteessä käytettävään ajoneuvoon, jossa ei ole taksamittaria tai muuta laitetta taikka järjestelmää. Lakiehdotuksessa ei ole myöskään erikseen säädetty siitä, voisiko 15 a §:n 1 momentin vastaisesta menettelystä joutua a) rikosvastuuseen tai b) sanktiovastuuseen. Tätä on pidettävä haasteellisena liikennevalvonnan kannalta.